

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Continens Armamentarium Seu Panoplima Spiritualem - Id est, Varia arma
& media ad omnis generis tentationes fortiter sustinendas, & feliciter
superandas, Ad Omnium Quidem Animarum

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1688

Caput IV. De Tentationibus circa concionem occurrere solitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48377)

optimam habeat occasionem, semetipsam vincendi
facile colligere poterit, quàm non modò non horret
illam, sed potiùs de ea gratulari, atque adeò magis
etiam patientiâ & æquanimitate supportare debeat.

C A P U T IV.

DE TENTATIONIBUS CIRCA CONCIONES
OCCURRERE SOLITIS.

§. I.

*Tentatio I. ob defectum occasionis ad
conciones audiendas.*

CXLV. **A** Nastasia Ancilla queritur Confessario
adeò laboribus & negotijs domesticis
cupari, ut nunquã diebus festis concionem audire
possit, indeque fieri, ut & in spiritualibus doctrinis
animæ Instructionem pertinentibus planè rudis
maneat, & nullo unquam solatio ex concionibus
capi solito fruatur, id quod non modicè eam affligit.
Queritur, quomodo Confessarius eam solari debeat.

CXLVI. Primò eidem suadeat, ut B. Aloysij
cietate JESU, exemplum sequatur, qui, cum nullo
in se librorum legendorum desiderium in se sentiret
tempus huic lectioni sufficiens se non habere ad-
teret, sic seipsum est allocutus: Dic mihi, Aloysi-
quam causam tantopere huic lectioni inhias? an
ut exciteris ad majorem perfectionem sectandam,
majorem abnegationem procurandam, ad obedien-
tiam perfectius exercendam? & quid si lectione
de hac materia finijsses, acturus esses? an non op-
tes occasionem tibi offerri hæc omnia præstandi.

vincens
on homo
led mag
debeat.

occasionem talem avidè amplecti statueres? ecce
jam nunc habes talem occasionem, amplectere ergo
ferventer, & exequere, ad quod per lectionem pri-
mùm excitari deberes. Simili ergo modo & ipsa se
alloquatur, & haud dubiè temperatum suum deside-
rium concionis audiendæ cum B. Aloysio experie-
tur.

CIONE

is ad

fessario
nesticio
audire p
octrinã
rudis p
nibus p
um afflig
ati debe

CXLVII. Secundò eidem ostendat, quòd tota per-
fectio hominis Christiani in charitate, plenàque volun-
tatis suæ cum divina conformatione consistat, atque
adè nihil alio fine desiderare debeamus, quàm quia
DEUS id vult, & desiderat à nobis fieri. Cùm ergo
hoc ipso, quòd justo impedimento impediatur ipsa à
concione audienda, clarè colligere possit, DEUM
modò non velle, ut concionem audiat, sed potiùs
domesticis negotijs ex obedientia invigilet, cur non
libentiùs per hæc divinam voluntatem adimpleat,
finemque suum assequatur, quàm per concionis au-
ditionem propriæ voluntati velificando, ab eodem fine
pessimè aberrer.

CXLVIII. Tertiò eidem ostendat, DEUM cuique
homini sufficientia media providere ad salutem asse-
quendam, sed non eadem omnibus; quare si medium
hoc eidem subtrahat, haud dubiè aliud substituturum,
per quod æquè efficaciter salutem suam consequi pos-
sit, scilicet humilem obedientiam per labores impe-
ratos sedulò susceptos præstandam; cur igitur non
promptè arripiat medium ab ipsa Sapientissima DEI
Providentia electum, & oblatum?

CXLIX. Quartò illi significet, quòd juxta Sa-
lomonem prov. 3. cum simplicibus sit Sermocinatio
ejus, atque adè per internas inspirationes, modò at-
tende-

H §

rende

tendere velit ipsa, facile supplere possit fructum, que ex concione negligit. Cur ergo tristetur, si meliore Concionatorem sit nata? cur non potius dicitur pro Asceta l. 3. c. 2. *Non loquatur mihi Moyses, aut ex Prophetis (aut Concionatoribus) sed tu potius quere, Domine DEVS, Inspirator & Illuminator omnium Prophetarum, quia tu solus sine eis potes me profectè imbuerè; illi autem sine te nihil proficiunt. Illi sunt quidem verba sonare, sed Spiritum non conferunt pulchrè dicunt, sed, te tacente, cor non accendunt. Vanè ostendunt sed tu confortas ad ambulandum: illi frugunt, sed tu corda instruis, & illuminas. Illi exterrigant, sed tu fecunditatem donas. Illi clamant verba sed tu auditui intelligentiam tribuis.* Sic sanè fieri poterit, ut impleatur, quod idem Author l. 3. c. 4. Persona Christi dixit: *Ego sum, qui humilem in partu elevo mentem, ut plures aeterna veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studisset in scholis.*

Quintò illi significet, quòd hoc ipsum desiderium audiendi verbi divini, sit bonum signum, quòd multum profecerit in virtute, ut S. Chrysostomus ho. 3. sequentibus verbis ostendit: *Argumentum mihi hoc vestri in divinis protectùs, quòd tantà promptitudine quotidie convenitis, & spirituali doctrinà expectare non potestis; nam quemadmodum corporalis cibi appetitus indicium est bonae valetudinis, ita desiderium spiritualis doctrinæ manifestissimum est argumentum carnis bene habentis. Et sicut ignis ceram emollit, & tractabilem facit, atque ad omnium rerum formas recipiendas disponit, ita Spiritus Sanctus habitans in homine disponit ipsum ad recipiendum verbum DEI, & eique obediendum.*

§. II.

Tentatio II. ob eorum, qua in concione audita sunt, oblivionem.

CL. **C**Lara simplex mulier quovis quidem die Festo unam, non rarò etiam binas audit conciones; sed quia, postquam domum redijt, & alijs doctrinas in concione auditas communicare voluit, nullius meminisse potuit, vehementer angitur, & angustiam cum magno dolore Confessario detegit, & solatium petit. *Quæritur, quomodo hoc præstandum sit?*

Responsio.

CLI. Primò illi ostendat, etiamsi statim post concionem non possit recordari dictorum, non tamen hoc signum esse, quòd omnia exciderint, cum, uti frequens experientia docet, varijs modis eorum memoria refricari possit, id quod senex quidem appposito facto, ostendit Discipulo suo similiter, quòd adhortationum ab ipso frequenter factarum non meminisset, conquerenti, dum cribrum afferre, & aquam infundere in eam iussit; cumque Discipulus interrogatus, an omnis aqua effluxisset? respondisset, potiorrem quidem partem effluxisse, sed tamen aliquot hinc inde guttas hæsisse, subiecit Senex: simili modo, Fili, res se cum meis adhortationibus habet, quas tu quidem omnes è memoria lapsas putas, sed si meliùs rem consideras, deprehendes clarissimè, guttas quasdam hæsisse; si enim occasio tibi offeratur, propositas doctrinas exercendi, mox apud temetipsum dices: Hoc, ut nuper me Senex meus adhortatus est, tali modo,

modo, vel ob talem causam libenter & sedulo prelati debeo. Et ecce hæ sunt guttæ, quæ memoriæ adhaerunt. Quare & ipsa Clara hoc sibi applicet, ut omnino de retentione aliquali doctrinarum desperet. Uti sapienter monet Origines ho. 20. dicens. Solent Medici interdum præbere cibum aliquem interdum etiam potum dare, v. g. ad discutiendam caliginem visus, nec tamen in edendo ipso cibo, vel in potando sentimus, quia utile est, & prodest oculis, sed cum transierit visum cibi illius, aut poculi virtus, paulatim purgat aspectum, & tunc primum sentire incipimus, quod cibus ille vel potus profuit oculis. Hoc ergo modo creditur etiam de Scriptura Sancta (& Concione) quod utilis est, & animæ prodest, etiamsi sensus noster præsens intelligentiam non capit, quoniam, ut dicitur, & bonæ virtutes, quæ nobis adsunt, reficiuntur in temptationibus, & pascuntur, & contraria torpescunt in temptationibus, & fugantur.

CLII. Secundò eidem suadeat, ut consilium Macarij Alexandrini sequatur, ad quem cum Palladius venisset, querens, quòd sub orationis tempore gravissimis tentationibus urgeatur ad eandem veluti parùm convenientem deserendam, S. Macarius ipse consolans dixit: Si de cætero cogitationes tuæ tibi dixerint, nihil hic facis. Palladi, abi hinc: responde illi. Propter Christum cellæ hujus parietes custodio, quod diceret. Etiamsi alium fructum non referam, per verabè tamen hinc amore Crucifixi Domini mei; quod hic principalis finis hujus exercitij est, ut non nostrum gustum, sed DEI beneplacitum quæramus, & parietes saltem aliquam grandis illius debiti pendamus, quod ipsi pro innumeris beneficijs obstricti sumus.

tota doctrina facillè ad præsentem Claræ tentationem applicari poterit, ut consideranti patebit.

CLIII. Tertio eidem demonstret, non esse desperandum de fructu, etiamsi non statim sequatur, sed sicut olim Monachus quidam, qui ex obedientia arborem aridam sat longo tempore rigârat, denique frugiferam reddidit, ita & ipsam meritò sperare posse, quòd si ex obedientia conciones frequentare perseveraverit, tandem aliquando fertilitatem DEUS & ipsi concessurus, & præcedentem desolationem subsequenti solatio compensaturus sit.

CLIV. Quarto eidem narret, quid Frater quidam Laicus ex Ordine S. Augustini, Joannes nomine, dixerit; cum enim Pater quidam ex eodem Ordine per jocum diceret: Heus tu, accede, redde rationem villicationis tuæ. Ecce assistis & servis P. Antolines (qui tunc Provincialis erat) homini doctissimo quindecim annis, & ejus lectiones quotidie audis, & tamen, cum alij illius Discipuli intra triennium doctissimi evadant, tu nihil proficis, quid respondebis Christo vivos & mortuos judicaturò? cui Joannes: Si mihi Dominus JESUS talia dixerit, paucis me expediam; dicam enim: Quo modo à me rationem exigere potes de ea re, quam mihi negâsti? si volebas me evadere in virum doctum. cur me creâsti tam stupidum & barbarum? Hæc est ratio villicationis meæ. Homines & jumenta salvabis Domine. Homines, quia P. Antolines, P. Mendozam, & alios: Jumenta, quia Joannem, & alios Laicos illi similes. Respexerunt omnes Mendozam, & ille inexpectatâ responsione perculsus, hæsit, quid diceret, tandem ad adstantes, per DEUM, inquit, non scio replicare; nec occurrit, quid ipse etiam
Chri-

Christus tali responso opponere possit. Joannes enim intentum. Simili ergo modo hortetur, ut ipsa etiam Clara soletur; sic enim tentationem hanc omnes suaves vires amissuram.

§. III.

Tentatio III. ob ineptitudinem concionis.

CLV. **B**lastus vir Nobilis & Doctus magni quidem verbum divinum faciebat, sed quia Parochus sui, hominis non admodum docti & facundi Conciones ei tum ob simplicitatem, tum ob alia vitia valde displicebant, statuit tandem, tamdiu non frequentaret concionem, donec alius Concionator substitueretur, quod ipsum tamen suum decretum Patri suo Spirituali aperuit, & num ipse quoque id approbaret, quaesivit. Quæritur, quid eidem respondendum sit?

CLVI. Primò cum talium hominum præsentia concionibus plerumque valde ad ædificationem publicam serviat, omnino ei suadendum esse, ut vel hoc titulo concionem frequentet, magnamque operam periculum fecisse se arbitretur, si suo exemplo alios ad conciones audiendas impellat, & fructus ex illis referent se quoque participem efficiat.

CLVII. Secundò eidem ostendat, quæ sit semper DEO placuerit, & etiamnum placeat humilitas, quæ quis se alteri propter DEUM subjicit, & proponit; quàm præclaram proin habeat ipse occasio heroicam, actum humilitatis exercendi, judicium se ipsum abnegans, Hominem, ut ipse arbitratur, parum doctum

doctum, doctior forsan ipse patienter audiat, & ab eo in rebus sacris instrui se finat.

CLVIII. Tertio eidem in memoriam revocet, quàm frequenter contigerit, ut aliqui per unicam sententiam in concione auditam quandoque fuerint conversi, atque ad summam vitæ sanctitatem pervenerint, etsi eo tempore id minimè speraverint; quàmque adeò & ipse libenter concionem etiam indocti hominis audire debeat, cum nesciat, an non DEUS illum tanquam instrumentum elegerit, quo uti velit, ad ipsum efficaciter convertendum, atque ad magnum sanctitatis gradum perducendum.

CLIX. Quarto pariter illi demonstret, quàm heroicarum virtutum exercendarum occasionem ipsi DEUS offerat, per ejusmodi concionum auditionem, nempe humilitatis, abnegationis, victoriæ sui, patientiæ, charitatis proximi per ædificationem, & exemplum bonum exercitæ, & similibus, quæ omnes sanè suadent, optimè collocatum esse illud tempus auditæ concionis, etiamsi nullum alium doctrinæ fructum referret.

§. IV.

Tentatio IV. ob malam vitam Concionatoris.

CLX. **A** Charius Civis fatetur quidem optimas esse, utilissimásque Conciones, quas Parochus suus ad populum instituit, sed ab ijs neutiquam se permoveri, eò quòd dictus Parochus ea, quæ dicit, ipse non observet, sed pessimam, & scandalosam vitam ducat. Itaque pariter statuit, omnino à concionibus abstinere.

stinere, ne verbum auditum, & non factum sibi
damnationem potius, quam salutem cedat. Quæritur
quomodo hæc illi tentatio sit eripienda?

Responsio.

CLXI. Primò illi in memoriam revocet, quod
Christus Matt. 23. Apostolis dixerit: *Super Cathedram
Moysis sederunt scribæ & Pharisei. Omnia ergo
quæcunque dixerint vobis servate, & facite; secundum
opera verò eorum nolite facere, dicunt enim, & non faciunt.* Eadem ergo verba & sibi applicare jubeat
fessarius Achatium, atque adeò non tam ad vitam
quàm doctrinam Parochi attendere.

CLXII. Secundò eidem ostendat, quotidiano
emplo, quàm imprudenter agat, ob malam vitam
Concionatoris concionem negligendo; an non enim
tidie cibum sumit, non examinando, an bonam vel
vitam Coquus aut Coqua ducat? an si à magno
cipe ad Convivium invitaretur, venire, aut cibos
mere ex eo capite recusaret, quòd Coquum flagi-
tum haberet? quantò minùs ergo ad Convivium
bi divini ab ipso D E O invitatus recusare debet
gratiam ob vitam Concionatoris non admodum
ficativam.

CLXIII. Tertiò eundem quærat, an si gravi
quo & periculoso morbo laboraret, & nullum ali-
medicum, nisi flagitiosum, suæ tamè artis peritissimum
haberet, eundem propterea recusare vellet, quòd
tam non duceret bonam? cùmque haud dubiè ne-
ret, se eum recusaturum, hortetur ipsum, ut seipsum
meliùs introspiciat consideretque, quàm multis
huc & gravibus animæ morbis ipse subiectus sit, quòd

que aded parùm horrere debeat conciones scelerati Prædicatoris, si quidem efficaciter curari velit.

CLXIV. Quartò ipsum hortetur, ut Concionatorem tanquam legatum à DEO ad se missum, & voluntatis divinæ Interpretem intueatur, atque aded, sicut ij, quibus aliquid à Rege per Interpretem imperatur, non ad vitam Interpretis, sed solam rei imperatæ substantiam attendunt; ita pari ratione & ipse non quærat, quis hoc dixerit, sed quid dicatur, attendat, cum Verbum divinum tantæ sit authoritatis & dignitatis, ut, per quemcunque manifestetur, parè semper reverentiâ & aviditate sit audiendum, atque implendum.

§. V.

Tentatio V. ob longitudinem, & repetitionem concionis.

CLXV. **A**lipius honestus civis fatetur, se libenter quidem audire Verbum DEI, sed tamen duo plerumque sibi permolesta accidere in concionibus, nempe quòd & nimis diu frequenter protrahantur, & sæpe eadem doctrinæ repetantur; hinc enim fieri, ut, sicut de cibus testatur Salomon, quòd anima saturata calcabit favum, ita & ipsi satietas Verbi Divini fastidium pariat. Quæritur itaque, quomodo hæc ei tentatio sit eripienda?

Responsio.

CLXVI. Primò illi ostendat, negari quidem non posse, vitium non leve quorundam Concionatorum esse, quòd conciones nimis protrahant, cum potius observare deberent saluberrimam S. Thomæ Aquinatis

tis sententiam in c. 13. Hebr. illa verba : *Perpar-*
scripsi vobis : ubi sic ait : *Sermones breves valde*
cepti sunt ; quia , si sunt boni , avidius audiuntur ; si
rò mali , parùm gravant , nihilominus tamen
 Convivæ in Hospite suo ob beneficentiam & liber-
 tatem , quam ipsis exhibet , facilè dissimulant leve
 defectum , si quem fortè in ipso advertunt , ita cum
 majorem longè liberalitatem & charitatem erga ho-
 ditores suos ostendat Concionator , cùm tam po-
 tiosum illis Verbi Divini convivium apparâit , me-
 rò quoque tam levis defectus tantò majori cum pa-
 tientia est supportandus , & dissimulandus , quàm
 clariùs cognoscitur , eum non ex perversa voluntate
 sed ferventissimo potiùs Zelo proficisci , atque ad
 graviter culpari , aut ægrè ferri non debere.

CLXVII. Secundò eidem ostendat , quot ho-
 frequenter ab ipso & alijs in Convivijs , quibus co-
 pora reficiuntur , participandis insumentur , nec tam-
 ullus facilè deprehendatur , qui de protractione man-
 talis convivij queratur ; quàm indignum proin & ab-
 surdum sit , in convivio spirituali Verbi Divini , quò
 anima reficitur , conqueri , quòd unico fortè vel ab-
 ro quadrante ultra consuetum tempus protrahat.
 Quid enim aliud argui ex tali querela potest ,
 quòd animæ salutis minoris , quàm incolumitas cor-
 poris æstimetur , quod sine dubio bonum & pruden-
 tem Christianum non decet.

CLXVIII. Tertiò eidem ostendat , quid circa re-
 petitionem ejusdem materiæ S. Paulus Phil. 3. dicit
De cætero , Fratres mei , gaudete in Domino semper
eadem vobis scribere , mihi quidem pigrum , vobis au-
tem necessarium ; quia , ut rectè quidam dixit , pri-

tervolat Intellectus, & sequitur nullus, aut rarus affectus. Hinc idem Apostolus 2. Tim. 4. Timotheum monet: *Pradica Verbum, insta opportunè, importunè; argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina; erit enim tempus cum sanam doctrinam non suscipiebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi Magistros prurientes auribus, id est, novas semper, & curiosas materias ad beneplacitum Auditorum proponentes.*

CLXIX. Quartò eidem ostendat, Verbum DEI medicinæ aut emplastro simile esse, quæ non primâ statim vice morbum tollunt, aut vulnera curant, sed sæpiùs applicanda sunt. Sed & cibus semel duntaxat sumptus non conservat vitam; hinc quotidie offam, carnem, olus &c. comedimus, nec tamen fastidium concipimus, imò frequenter hos omnibus alijs præferimus. Hinc Monachus quidam, quâ arte tam pinguis effectus esset? respondit per hoc se istam pinguedinem obtinuisse, quòd uno quidem die comederit pisa & olera, alio olera & pisa, tertio pisa cum oleribus, quarto olera cum pisas, innuere volens, se ejusdem speciei cibos plerumque sumpsisse, eosque plus sibi, quàm diversitatem ciborum profuisse. Ne ergo ægrè ferat & ipse Alipius, si eadem doctrinæ sæpiùs repetantur, ut, quod primâ vice efficere non potuerunt, secundâ aut tertiâ efficiant.

